

Fonetik o'zgarishlar

Valiyeva Zuhra

Reja:

01

Fonetik o'zgarishlar bu.....

Fonetik o'zgarish hodisalarining paydo bo'lish sabablari: flektiv va agglyutinativ tillar

02

03

Tovush almashishi va

Tovush tushish hodisalari

04

Tovush ortish hodisasining

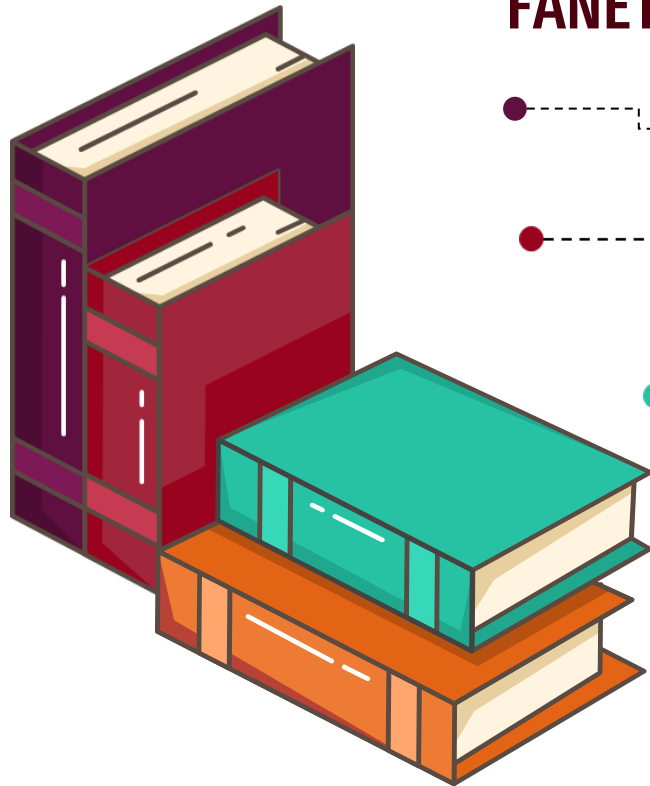
O'ziga xosligi

Fonetika bu....

Fonetika (yunoncha: phonetikos — tovushga, tovush chiqarishga oid; tovushli, ovozli) — 1) tilshunoslikning nutq tovushlarining hosil bo'lish usullarini va akustik xususiyatlarini; bo'g'in, nutqning pauza bilan ajraluvchi qismlarini o'rganuvchi bo'limi. Shu bilan birga, ayrim tilshunoslar fonetika doirasiga tovush birliklarining yozuvdagi ifodalari (grafika) va ma'noqli birliklarning yozilish qoidalari (imlo)ni ham qo'shib, uning o'rganish obyektini yanada kengaytiradilar (rus olimi L. V. Shcherba).

FANETIK O'ZGARISH BU...

- Fonetik o'zgarishlar, tovush o'zgarishlari, fonetik jarayonlar
- nutq jarayonida so'zning fonetik tuzilishida, tarkibida sodir bo'ladigan o'zgarishlar
- Nutq jarayonida, talaffuzda tovushlar boshqacha aytilishi, tushib qolishi,
- ba'zan esa tovush orttirilishi, bir tovushning ikkinchisi tomonidan moslashtirilishi fonetik o'zgarish deb ataladi.

Tillar ma'no ifodalovchi shakllarining ifodalanishiga kora

Agglyutinativ

har qanday grammatik ma'no grammatik shakllar – qo'shimchalar orqali amalga oshiriladi

01

Amorf

Morfos – shakl, amorf esa shaklsiz degan ma'noni bildiradi. Bunda grammatik ma'no qo'shimchalar emas, so'zlar yordamida yuzaga chiqadi.

3

2

Flektiv

Grammatik ma'no alohida grammatik shakl orqali emas, balki, o'zak o'zgarishlari orqali amalga oshiriladi

4

Polisintetik tillar

Polisintetik tillar, asosan, ergativ qurilishga (gapda ish-harakat bajaruvchisi hamda obyektning alohida maxsus kelishikda bo'lishidan iborat sintaktik tuzilma) ega bo'lgan

JUPITER

Bola so'zi ot so'z turkumiga mansub so'z hisoblanadi

MARS

Egalik ma'nosi: bolalar+imiz

Agglyutinativ tillar

VENUS

Ko'plik ma'nosi: bola+lar

SATURN

Qarashlilik ma'nosi: bolalarimiz+ning

Flektiv tillar.

Flektiv til

Fleksiya – so'zga qo'shimcha
qo'shilganda o'zak o'zgarish

A

Q – G'

Qishloq+im Qishlog 'im
K-G
Yurak-yuragim

A-O

So 'ra – So 'roq

I-U

Sovi+ q= sovuq

C

D

B-V

Ketaber-Ketaver

Amorf tillar

01

Amorf tillar xususiyatlari barcha tillarda uchrayd

02

XITOIY

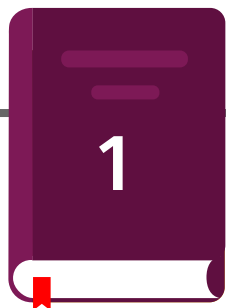
Vetnam

03

EVE Tibet-birma

04

Tovush almashishi va tushish hodisalari.

Burun-Burni

bu holatda burun
sozidagi ikkinchi "U"
tushadi

Qorin-Qorni

Bu holatda Qorin
sozidagi "I" harifi
tushadi

Zahar- Zahri

Bu holatda Zahar
sozidagi ikkinchi
"A" harifi tushadi

Tovush ortishi hodisasining o'ziga xosligi

Tovush ortishi

o'zakka qo'shimcha qo'shilganda ular orasida bir tovush ortadi

+ S

His+ iy=Hissiy

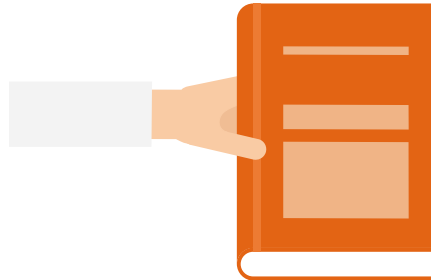
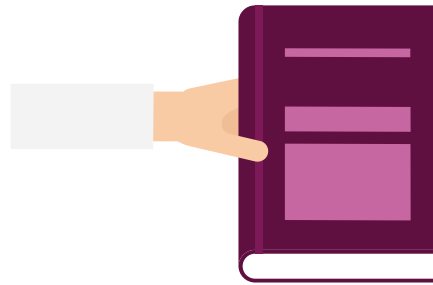
+ B

Tib +iy= Tibbiy

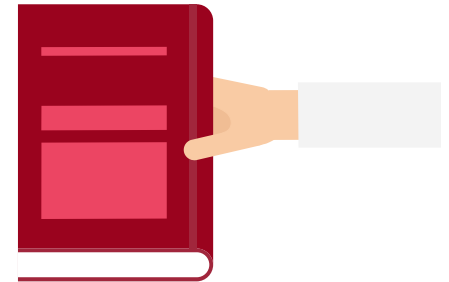
+ Q

Haq+ing=Haqqing

Xulosa

Fonetik o'zgarishlar
so'zlarning ozak
o'zgarishlarini organadi
buni organish maktab
bolalariga behato
yozishni va tilning
grammatikasini
o'rgatadi.

Etiboringiz uchun rahmat!